

Informacija o gospodarskim kretanjima

ožujak 2021.

Sažetak

U posljednjem tromjesečju 2020. realni BDP porastao je za 2,7% na tromjesečnoj razini, ali je istodobno bio za 7,0% manji nego u istom razdoblju 2019. U siječnju 2021. godine nastavio se rast zaposlenosti i smanjenje broja nezaposlenih, no ti su pokazatelji nepovoljniji nego prije 12 mjeseci (zaposlenost je niža za 0,5%, a nezaposlenost viša za 18,1%). Godišnji pad potrošačkih cijena smanjio se s -0,7% u prosincu 2020. na -0,3% u siječnju 2021., što je u velikoj mjeri bilo rezultat povećanja doprinosa cijena energije i industrijskih proizvoda. Sa zadržavanjem visokog stupnja ekspanzivnosti monetarne politike HNB-a slobodna novčana sredstva banaka nastavila su dosezati najviše razine dosad. Godišnji se rast plasmana banaka u siječnju 2021. godine zadržao na razini od 3,9%, koliko je iznosio i u prethodnom mjesecu. Pritom je za plasmane nefinancijskim poduzećima zabilježeno ubrzanje rasta s 5,6% u prosincu 2020. na 5,9% u siječnju 2021., a za plasmane stanovništvu usporavanje s 2,1% na 1,8% kao posljedica produbljenja pada gotovinskih nenamjenskih kredita, dok se rast stambenih kredita ubrao odražavajući i dalje učinak subvencioniranja. Prema mjesečnim podacima Ministarstva financija RH u posljednjem je tromjesečju 2020. godine ostvaren manjak salda središnje države od 7,2 mlrd. kuna, što je zamjetno nepovoljnije nego u istom razdoblju 2019. Javni je dug na kraju studenoga dosegnuo 88,5% BDP-a, što je povećanje za 15,9 postotnih bodova u odnosu na kraj 2019. godine.

Prvi rezultati DZS-a pokazuju da se u četvrtom tromjesečju 2020. nastavio oporavak gospodarske aktivnosti, ali slabijim intenzitetom nego u prethodnom tromjesečju, pa se realni BDP povećao za 2,7% u odnosu na tri mjeseca prije, kada je stopa rasta iznosila 8,2%. Tromjesečnom rastu realne gospodarske aktivnosti na kraju 2020. godine najviše je pridonio oporavak ukupnog izvoza, koji je porastao za 33,6% u odnosu na prethodna tri mjeseca. Rast ukupnog izvoza nadmašio je tromjesečni rast uvoza robe i usluga (7,2%). Kada je riječ o domaćoj potražnji, rast je ostvaren kod svih sastavnica, a posebno je izražen bio kod investicijske aktivnosti (6,8%). Promatrano na godišnjoj razini, realni BDP u posljednja tri mjeseca 2020. bio je za 7,0% manji nego u istom razdoblju prethodne godine (Slika 1.). Ipak, uz državnu potrošnju, koja je ostvarivala pozitivne godišnje stope promjene tijekom cijele prethodne godine, u posljednjem su tromjesečju u odnosu na isto razdoblje prethodne godine porasle i bruto investicije u fiksni kapital, i to za 4,2%. Kada je riječ o kretanju gospodarske aktivnosti na razini cijele 2020. godine, ukupni je pad BDP-a iznosio 8,4%, što je najviše zabilježeno godišnje smanjenje otkad postoji usporediva serija za Hrvatsku. Padu ukupne gospodarske aktivnosti u 2020. najviše je pridonio pad izvoza usluga i osobne potrošnje, dok je potrošnja države bila jedina sastavnica domaće potražnje s pozitivnim doprinosom promjeni BDP-a. U 2020. pao je uvoz robe i usluga, ali je smanjenje bilo manje od pada ukupnog izvoza. Stoga je doprinos neto inozemne potražnje ukupnom gospodarskom rastu bio negativan (Slika 2.).

Podaci Ankete o pouzdanju potrošača pokazuju da su očekivanja potrošača u siječnju i veljači ove godine bila nešto bolja nego na kraju 2020. Takva kretanja dominantno zrcale bolja ostvarenja u veljači, kada su, na mjesečnoj razini, najviše poboljšana očekivanja glede ukupne ekonomske situacije u Hrvatskoj za idućih 12 mjeseci u usporedbi sa stanjem danas. Pozitivna su bila i kretanja kod poslovnih očekivanja, pa je poslovni optimizam u prva dva mjeseca 2021. u svim djelatnostima bio bolji nego u posljednja tri mjeseca prethodne godine. Promatrano na mjesečnoj razini, u veljači je poslovni optimizam u svim djelatnostima bio bolji nego u siječnju, a najsnažnije mjesečno poboljšanje ostvareno je u trgovini i u uslugama, no razina optimizma u tim djelatnostima i nadalje je znatno niža u odnosu na industriju i građevinarstvo (Slika 8.).

Na tržištu rada početkom 2021. godine nastavila su se razmjerno povoljna tekuća kretanja. U siječnju 2021. zaposlenost je nastavila rasti sličnim intenzitetom kao i u prethodnom mjesecu, dok je ukupan broj zaposlenih bio na nešto nižoj razini od one zabilježene u istom mjesecu lani. U odnosu na prethodno

tromjesečje zaposlenost je u siječnju 2021. bila viša za 0,9%, pri čemu je najveće povećanje zabilježeno u djelatnosti usluživanja smještaja i hrane (Slika 15.).¹ Broj radnika za koje su poslodavcima isplaćene potpore za očuvanje radnih mjesta u djelatnostima pogođenima koronavirusom, povećao se u studenome 2020. na 9,8% te u prosincu dodatno na 10,3% ukupnog broja zaposlenih (u odnosu na 4% tijekom ljetnih mjeseci). Broj nezaposlenih osoba nastavio se smanjivati na početku 2021. godine ubrzanim intenzitetom u odnosu na kraj 2020. godine, zbog povećanih odljeva s evidencije HZZ-a radi novog zapošljavanja. No, unatoč navedenim povoljnim kretanjima, broj nezaposlenih bio je u siječnju 2021. za 25 tisuća veći nego u istom mjesecu prethodne godine. Administrativna stopa nezaposlenosti smanjila se u siječnju 2021. na 8,5% radne snage, s 8,9% koliko je iznosila u prosincu 2020. (Slika 16.), a u siječnju 2020. iznosila je 7,1%. Kada je riječ o plaćama, u siječnju 2021. godine ubrao se intenzitet rasta prosječne nominalne bruto plaće ponajprije zbog izraženijeg rasta plaća u privatnom sektoru. Rast prosječne nominalne bruto plaće intenzivirao se i na razini tromjesečja (1,4% u odnosu na 1,1% u četvrtom tromjesečju 2020., Slika 17.). Promatrano na godišnjoj razini, sezonski prilagođene plaće u siječnju bile su više za 3,1%.

Potrošačke su se cijene u siječnju 2021. povećale za 0,1% u odnosu na prethodni mjesec (Tablica 1.).² Sezonsko smanjenje cijena odjeće i obuće (koje je bilo manje izraženo nego prošle godine) tako je u potpunosti bilo kompenzirano povećanjem cijena prehrambenih proizvoda i energije (poglavito naftnih derivata te krutih goriva). Povećanje maloprodajnih cijena naftnih derivata tijekom siječnja pritom odražava rast cijena sirove nafte tipa Brent na svjetskom tržištu. Prosječna cijena barela sirove nafte tako je porasla s 50 USD u prosincu na 55 USD u siječnju (Slika 20.), što je bilo posljedica rastuće potražnje, najave Saudijske Arabije o smanjenju proizvodnje u veljači i ožujku

1 Sezonska prilagodba makroekonomskih serija otežana je zbog pandemije i mjera za njezino suzbijanje, što posebno dolazi do izražaja kod onih serija koje su ovisne o turizmu, kao što je djelatnost usluživanja smještaja i hrane. Zbog toga broj zaposlenih u djelatnosti usluživanja smještaja i hrane, prema sezonski prilagođenim podacima, snažno raste u prvom tromjesečju 2021.

2 DZS je, zbog nemogućnosti snimanja cijena na terenu, procijenio (imputirao) cijene određenih usluga u siječnju 2021. (rekreativne i sportske usluge, međunarodni paket-aranžmani te restorani i kafići). Pritom je udio imputiranih cijena u strukturi IPC-a iznosio 2,9%. Nadalje, pandemija je u velikoj mjeri utjecala na promjenu strukture osobne potrošnje, stoga je DZS pri izradi pondera za izračun IPC-a u 2021. podatke iz Ankete o potrošnji kućanstava iz 2017. ažurirao procijenjenim podacima nacionalnih računa o izdacima za konačnu potrošnju kućanstava za 2020.

za dodatnih milijun barela dnevno i pada zaliha sirove nafte u SAD-u. Godišnji pad potrošačkih cijena smanjio se s $-0,7\%$ u prosincu 2020. na $-0,3\%$ u siječnju 2021., a to je u velikoj mjeri bilo rezultat povećanja doprinosa cijena energije te industrijskih proizvoda (poglavito odjeće i obuće) kretanju inflacije (Slika 19.). Energija i dalje daje najveći negativni doprinos inflaciji ($-0,7$ postotnih bodova), no potkraj prvog tromjesečja 2021. godišnji bi rast cijena energije trebao ući u pozitivno područje zbog daljnjeg rasta cijena sirove nafte te pozitivnog učinka baznog razdoblja (snažnog pada tih cijena početkom pandemije prošle godine). Godišnja stopa temeljne inflacije, nakon kratkotrajnog pada u blago negativno područje krajem 2020. godine, povećala se na $0,4\%$ u siječnju, čemu je najviše pridonijelo smanjenje godišnjeg pada cijena odjeće i obuće.

U četvrtom se tromjesečju 2020. nastavio oporavak robne razmjene s inozemstvom. Tako je ukupan robni izvoz u listopadu i studenome porastao za $8,6\%$ u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci (Slika 10.), čemu je najviše pridonio rast izvoza kapitalnih proizvoda (prije svega električnih strojeva, aparata i uređaja), medicinskih i farmaceutskih proizvoda te pojedinih energenata (nafte i naftnih derivata te električne energije). Istodobno se ukupan robni uvoz povećao za $4,5\%$ (Slika 11.), poglavito zbog većeg uvoza cestovnih vozila (Slika 12.) i kapitalnih proizvoda (posebno pogonskih strojeva i uređaja), kao i prehrambenih proizvoda. Opisana su kretanja rezultirala padom vanjskotrgovinskog manjka za $4,5\%$ (Slika 13.). Uzmu li se u obzir i prvi podaci robne razmjene za prosinac, rast ukupnoga robnog izvoza u cijelom četvrtom tromjesečju 2020. bio je sporiji ($5,2\%$), dok se rast ukupnoga robnog uvoza primjetno ubrzao (na $7,5\%$), što je rezultiralo rastom manjka za $6,5\%$ u odnosu na prosjek prethodnih triju mjeseci. Na razini cijele 2020. robni se izvoz smanjio za $2,8\%$, robni uvoz za $8,9\%$, a vanjskotrgovinski manjak za $18,3\%$ u odnosu na 2019. godinu.

Nominalni tečaj kune prema euru u veljači 2021. kretao se u uskom rasponu od $\pm 0,2\%$ oko prosječno ostvarenog tečaja od $7,57$ EUR/HRK (Slika 22.). Na kraju veljače nominalni je tečaj iznosio $7,58$ EUR/HRK, što je za $0,3\%$ viša razina u odnosu na kraj prethodnog mjeseca ili za $1,7\%$ više nego u istom razdoblju prošle godine. Nominalni efektivni tečaj kune tijekom veljače blago je oslabio te je krajem mjeseca bio za $0,2\%$ viši u odnosu na kraj siječnja, što je uglavnom bilo posljedica slabljenja kune prema euru.

Prekonočna kamatna stopa na bankovnom tržištu europskog područja EONIA nije se znatnije promijenila tijekom veljače te se na kraju mjeseca zadržala na $-0,48\%$, dok je šestomjesečni EURIBOR vrlo blago porastao te je u istom razdoblju dosegnuo $-0,52\%$ (Slika 25.). Premije za rizik za europske zemlje s tržištima u nastajanju ostale su gotovo nepromijenjene tijekom veljače (Slika 26.). Pritom se premija za rizik Hrvatske tek neznatno povećala i iznosila je na kraju veljače 77 baznih bodova, te je, izuzevši Rumunjsku, i dalje viša nego za usporedive zemlje Srednje i Istočne Europe. U uvjetima rasta dugoročnih prinosa na svjetskim financijskim tržištima, tijekom veljače prinosi do dospijeaća na obveznice RH u kunama te u kunama s valutnom klauzulom u eurima uglavnom su se smanjili u odnosu na prethodni mjesec. Usto, krajem veljače Ministarstvo financija uspješno je realiziralo izdanje dviju tranša euroobveznica na međunarodnom tržištu kapitala, i to dvanaestogodišnje obveznice u iznosu od 1 mlrd. EUR i prinos od $1,257\%$ te dvadesetogodišnje obveznice jednakog iznosa i prinos od $1,788\%$. Ročnost dospijeaća po izdanim euroobveznicama prvi je put produljena na 20 godina, čime je osigurano financiranje na dosad najdulji rok na međunarodnom tržištu kapitala.

Sa zadržavanjem visokog stupnja ekspanzivnosti monetarne

politike HNB-a slobodna novčana sredstva banaka nastavila su dosezati najviše razine dosad. Tako je prosječni dnevni višak kunske likvidnosti domaćega bankovnog tržišta u veljači iznosio $63,3$ mlrd. kuna (Slika 55.). U uvjetima izdašne kunske likvidnosti promet na domaćem međubankovnom prekonočnom tržištu nije ostvaren još od travnja, dok se na ostalim segmentima novčanog tržišta tijekom veljače nastavio bilježiti promet skromne vrijednosti. Prekonočna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem te implicitna kamatna stopa izvedena iz trgovanja banaka ugovorima o valutnoj razmjeni dosegule su dosad najniže razine od $-0,04\%$ odnosno $-0,49\%$, dok je kamatna stopa na repo poslove banaka bila nepromijenjena i iznosila $-0,05\%$ (Slika 28.). Istodobno se kamatna stopa na jednogodišnje kunske trezorske zapise bez valutne klauzule smanjila s $0,05\%$, koliko je iznosila u siječnju, na $0,03\%$ u veljači (Slika 29.).

Kamatne stope banaka na novoodobrene kredite poduzećima i stanovništvu, koji uključuju prvi put ugovorene i ponovno ugovorene kredite, tijekom siječnja 2021. uglavnom su se smanjile ili ostale podjednake (Slike 29. i 30.). Tek blago povećanje zabilježeno je kod kamatnih stopa na dugoročne stambene kredite stanovništvu zbog porasta troškova financiranja prvi put ugovorenih kredita jer je volumen subvencioniranih stambenih kredita, koji se odobravaju uz nešto niže stope od tržišnih, bio nešto niži nego u mjesecu prije. Kod prvi put ugovorenih kredita poduzećima najznačajnije su se smanjile kamatne stope na kunske kredite za obrtna sredstva (Slika 32.). Kada je riječ o depozitima, kamatne stope na oročene depozite stanovništva i poduzeća ostale su tijekom siječnja gotovo nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (Slike 35. i 36.). Razlika između kamatnih stopa na nove kredite i depozite u siječnju se povećala na $4,7$ postotnih bodova zbog povećanja udjela kunskih kredita koji imaju višu kamatnu stopu. Istodobno se razlika između kamatnih stopa na stanja kredita i depozita blago smanjila te je iznosila $3,9$ postotnih bodova (Slika 38.).

Monetarna kretanja u siječnju 2021. obilježilo je blago smanjenje neto domaće aktive (NDA) i neto inozemne aktive (NIA) monetarnog sustava, pa su se ukupna likvidna sredstva (M4) blago smanjila, za $0,5$ mlrd. kuna ili $0,1\%$ (na osnovi transakcija). Na godišnjoj razini rast M4 usporio se s $9,1\%$ u prosincu 2020. na $8,8\%$ u siječnju 2021. (Slika 50.), s obzirom na bazni učinak neuobičajenog povećanja toga novčanog agregata na početku 2020. godine, kada se obično bilježi njegovo smanjenje. No godišnji rast M4 i dalje je vrlo snažan. Promatraju li se sastavnice M4 preko pasive monetarnog sustava, vidljivo je povećanje novčane mase (M1), čemu je prije svega pridonio porast depozitnog novca stanovništva, ali i vrlo blagi porast gotovog novca izvan kreditnih institucija, koji se u siječnju obično smanjuje pod utjecajem sezonskih čimbenika. S druge strane, smanjenje deviznih depozita nefinancijskih poduzeća (Slika 53.) glavni je razlog smanjenja kvazinovca. Na godišnjoj se razini rast M1 ubrzao sa $17,0\%$ u prosincu 2020. na $18,7\%$ u siječnju 2021. (Slika 49.), dok se rast kvazinovca usporio s $3,6\%$ na $2,1\%$ (na osnovi transakcija).

Ukupni plasmani monetarnih institucija domaćim sektorima (osim središnje države) porasli su na mjesečnoj razini za $0,7$ mlrd. kuna ili $0,3\%$ (na osnovi transakcija). Promatrano na godišnjoj razini, rast ukupnih plasmana zadržao se u siječnju na $3,9\%$ (na osnovi transakcija, Slika 41.), koliko je iznosio i u prethodnom mjesecu. Promatrano po sektorima, plasmani nefinancijskim poduzećima u siječnju su porasli za $0,5$ mlrd. kuna ($0,6\%$) te je njihov rast na godišnjoj razini dosegnuo $5,9\%$, u odnosu na $5,6\%$ u prosincu prethodne godine (na osnovi transakcija, Slika 42.). Plasmani stanovništvu nastavili su rasti u siječnju ($0,2$ mlrd. kuna ili $0,2\%$ u odnosu na prošli

mjesec, na osnovi transakcija), pri čemu su stambeni krediti porasli za 0,6 mlrd. kuna (1,0%), odražavajući i nadalje učinak programa subvencioniranja, dok se za gotovinske nenamjenske kredite nastavio bilježiti pad (0,2 mlrd. kuna ili 0,5%). Unatoč ubrzanju rasta stambenih kredita na godišnjoj razini sa 7,5% na 8,2% rast se plasmana stanovništvu usporio s 2,1% na 1,8% (Slika 43.) kao rezultat produbljivanja pada gotovinskih nenamjenskih kredita s -1,4% na -2,4% (na osnovi transakcija). Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima stanovništvu neznatno se smanjio tijekom siječnja, na razinu od 54,9% (Slika 48.).

Bruto međunarodne pričuve smanjile su se tijekom veljače 2021. za 0,2 mlrd. EUR ili 1,2% i na kraju mjeseca iznosile su 19,5 mlrd. EUR (Slika 57.). Blago smanjenje pričuva uglavnom je bilo rezultat smanjenja deviznih depozita države i niže razine ugovorenih repo poslova. U odnosu na kraj prethodne godine bruto međunarodne pričuve porasle su za 0,6 mlrd. EUR ili 2,9%, slično kao i neto raspoložive pričuve, koje su se povećale za 0,5 mlrd. EUR ili 3,0%, te su na kraju mjeseca iznosile 18,2 mlrd. EUR.

Neto inozemni dug domaćih sektora, nakon snažnog pada u trećem tromjesečju, u posljednja se tri mjeseca 2020. neznatno povećao, i to za 0,1 mlrd. EUR (Slika 61.). Tome je najviše pridonijelo povećanje neto inozemnog duga kreditnih institucija te, u znatno manjoj mjeri, povećanje neto inozemnog duga države nakon dugoročnoga kreditnog zaduživanja putem Europskog instrumenta za privremenu potporu za smanjenje rizika od nezaposlenosti (SURE). Nasuprot tome, nepovoljna su kretanja ublažena prije svega poboljšanjem neto inozemne pozicije središnje banke, poglavito zbog priljeva sredstava iz fondova EU-a i spomenutih isplata u sklopu instrumenta SURE, što je rezultiralo porastom deviznih depozita države kod HNB-a i prodajama deviza HNB-u, a manjim dijelom i zbog deviznih intervencija. Osim središnje banke, neto dužničke obveze smanjili su ostali domaći sektori, uključujući neto obveze prema vlasnički povezanim vjerovnicima, najvećim

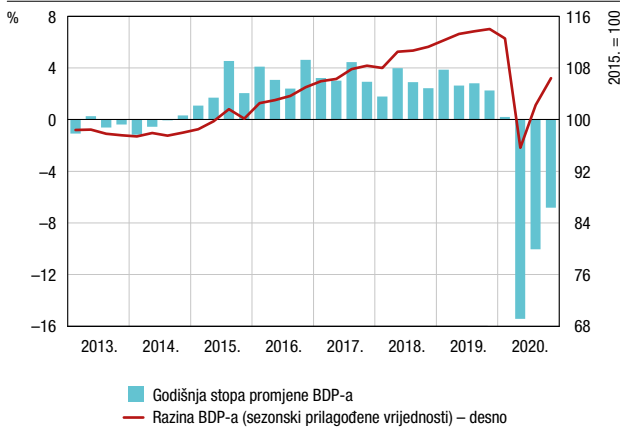
dijelom zbog razduživanja privatnih nefinancijskih poduzeća. Na razini cijele 2020. intenzitet smanjenja ukupnog neto duga snažno se usporio u odnosu na prethodnu godinu, što je poglavito posljedica inozemnog zaduživanja države, dok su drugi sektori poboljšali svoju neto dužničku inozemnu poziciju. Na kraju 2020. neto inozemni dug iznosio je 16,7% BDP-a, tj. smanjio se za 1,3 postotna boda u odnosu na kraj 2019. godine. Istodobno se relativni pokazatelj bruto inozemne zaduženosti povećao na 82,7% BDP-a, odnosno pogoršao se za 7,3 postotna boda zbog pada nominalnog BDP-a.

U posljednjem je tromjesečju 2020., prema mjesečnim podacima Ministarstva financija, na razini središnje države ostvaren manjak od 7,2 mlrd. kuna, što je zamjetno povećanje u odnosu na manjak u istom razdoblju 2019. godine (4,2 mlrd. kuna).³ Spomenuti rast proračunskog manjka u posljednjem tromjesečju odražava istodobni godišnji rast rashoda (4,8%), pod utjecajem i rasta isplaćenih potpora za održavanje zaposlenosti, te pad prihoda (-1,3%), prouzročen nižom razinom gospodarske aktivnosti. Manjak u siječnju bio je nešto izraženiji u odnosu na isti mjesec 2020. godine zbog povećanja rashoda te, u manjoj mjeri, pada prihoda.

Na kraju studenoga 2020. dug konsolidirane opće države iznosio je 326,3 mlrd. kuna, što je za 33,3 mlrd. kuna više u usporedbi s razinom duga na kraju 2019. godine. Znatno povećanje razine javnog duga uglavnom zrcali potrebe za financiranjem proračunskog manjka nastalog zbog nepovoljnih učinaka pandemije na gospodarska kretanja i privremenih mjera provedenih s ciljem suzbijanja negativnih učinaka krize. Snažnom rastu duga manjim su dijelom pridonijele tečajne razlike i pretfinanciranje financijskih potreba iz 2021. godine. Kada je riječ o relativnom pokazatelju javnog duga, izraženo povećanje omjera javnog duga i BDP-a na 88,5%, sa 72,7%, koliko je iznosio na kraju 2019., posljedica je istodobnog rasta apsolutnog iznosa duga i izraženog smanjenja BDP-a (Slika 64.).

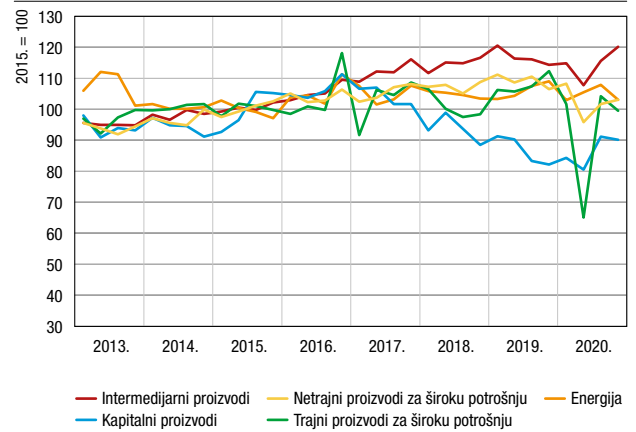
³ Manjak proračuna opće države prema metodologiji ESA bit će poznat u travnju, kada je predviđena objava Izvješća o proceduri prekomjernoga proračunskog manjka i razini duga opće države.

Slika 1. Tromjesečni bruto domaći proizvod
sezonski prilagođene realne vrijednosti

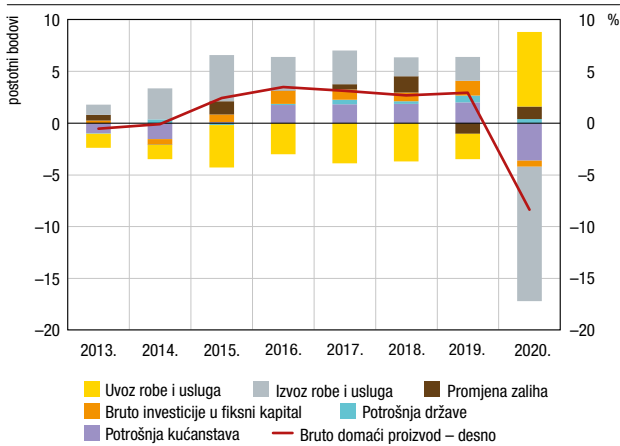
Izvori: DZS (sezonska prilagodba HNB-a); izračun HNB-a

Slika 4. Industrijska proizvodnja prema glavnim industrijskim grupacijama
sezonski prilagođeni indeksi

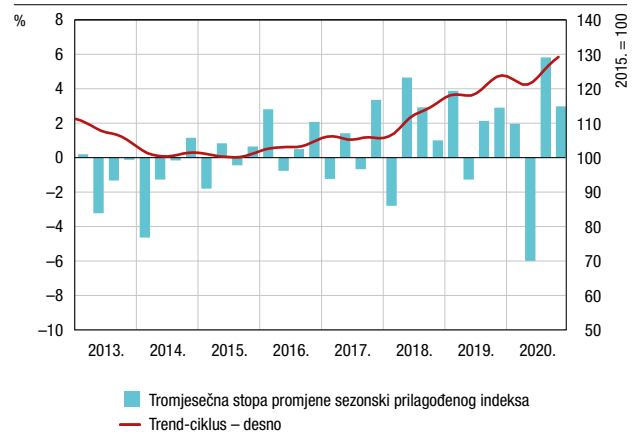
Napomena: Tromjesečni podaci izračunati su kao prosjek mjesečnih podataka.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 2. Promjena BDP-a
doprinosi po komponentama

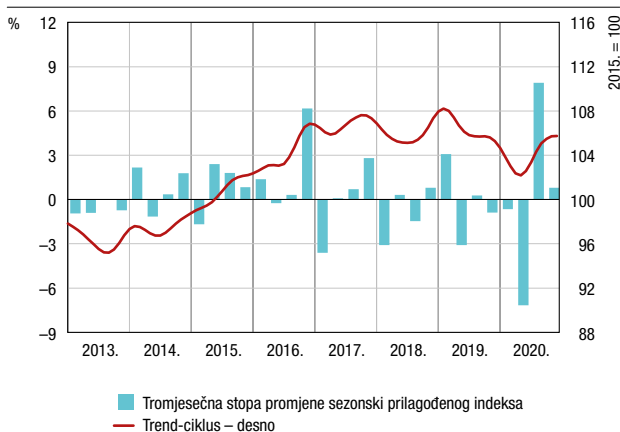
Izvor: DZS

Slika 5. Fizički obujam građevinskih radova

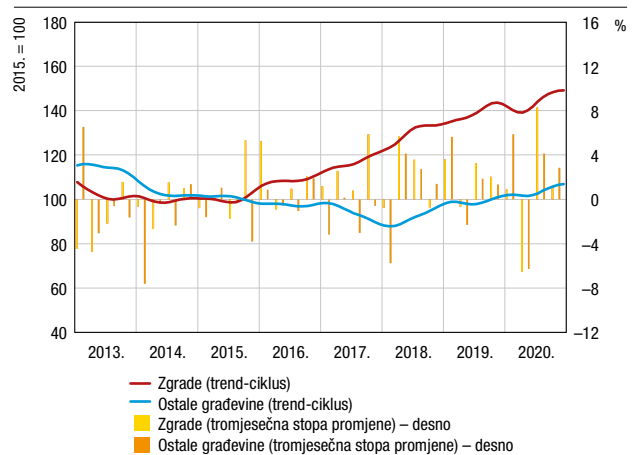
Napomena: Podatak za četvrto tromjesečje 2020. odnosi se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 3. Industrijska proizvodnja

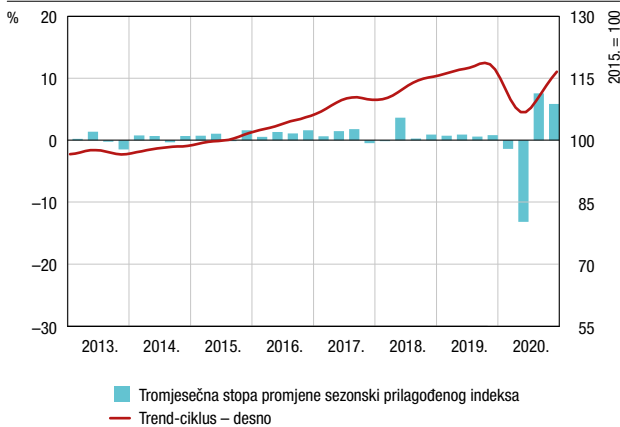
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 6. Zgrade i ostale građevine

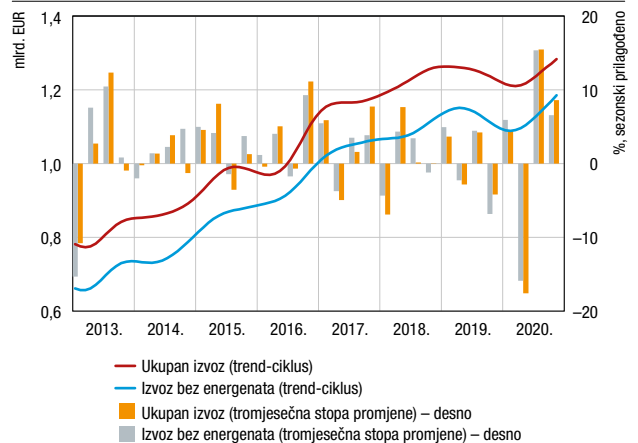
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 7. Realni promet od trgovine na malo

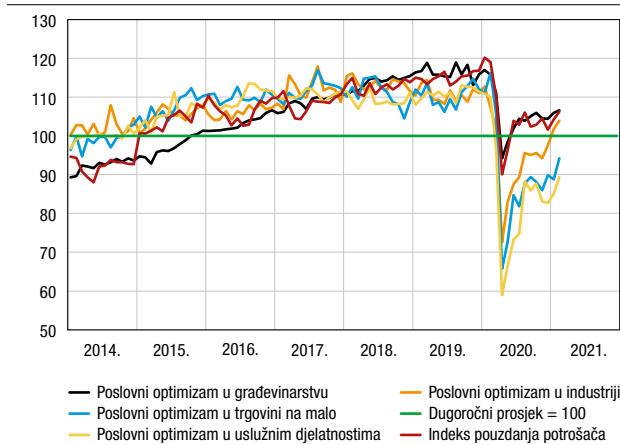
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 10. Robni izvoz (fob)

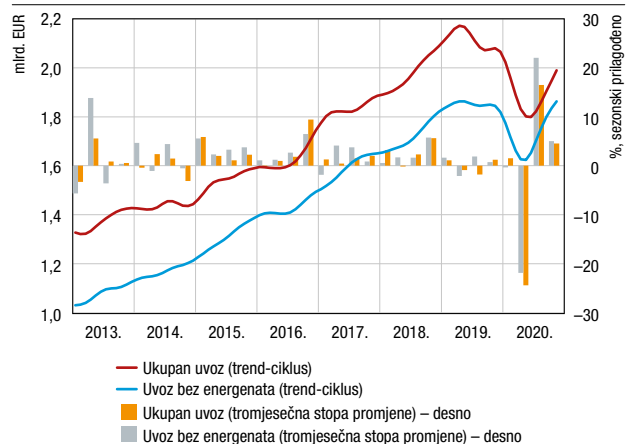
Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2020. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 8. Pokazatelji potrošačkog i poslovnog optimizma standardizirane desezonirane vrijednosti

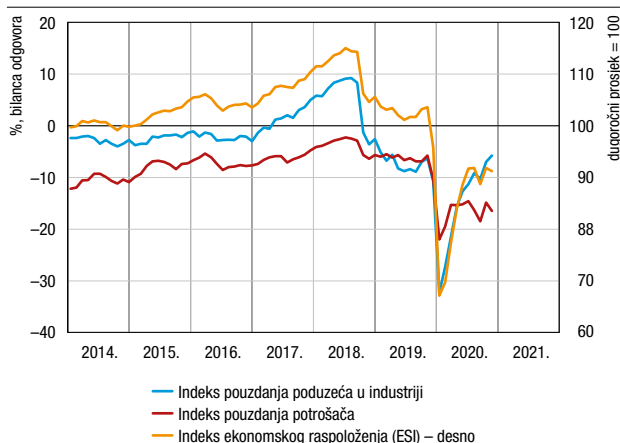
Izvori: Ipsos; HNB (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 11. Robni uvoz (cif)

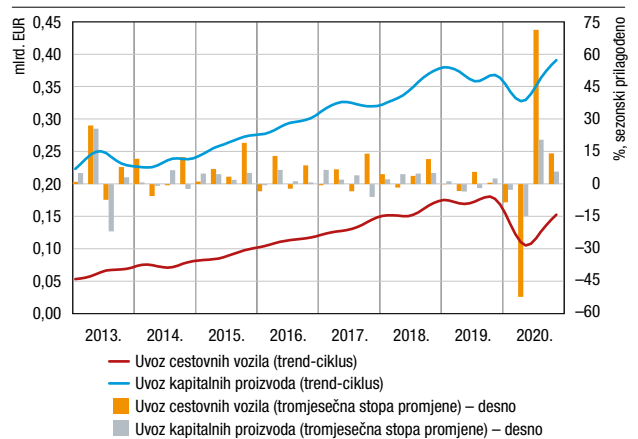
Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2020. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 9. Indeksi pouzdanja u EU-u sezonski prilagođene serije

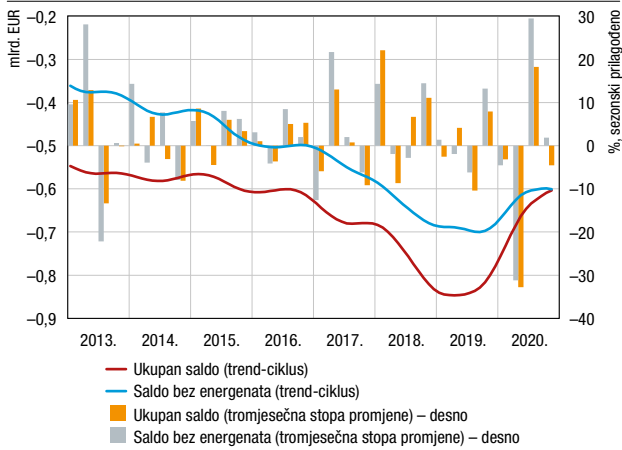
Napomena: Podaci zaključno sa siječnjem 2021.
Izvor: Eurostat

Slika 12. Uvoz kapitalnih proizvoda i cestovnih vozila (cif)

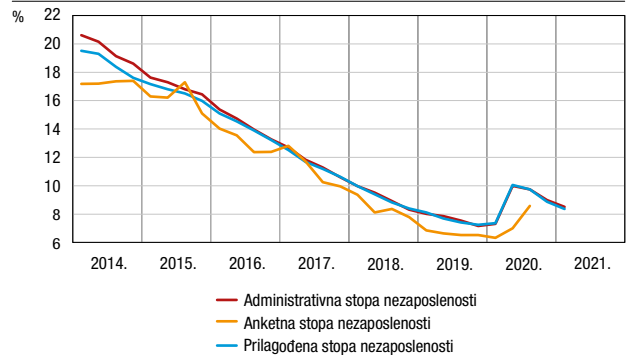

Napomena: Uvoz kapitalnih proizvoda odnosi se na odsjeke SMTK-a 71 – 77.
Podaci za četvrto tromjesečje 2020. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 13. Saldo robe razmjene

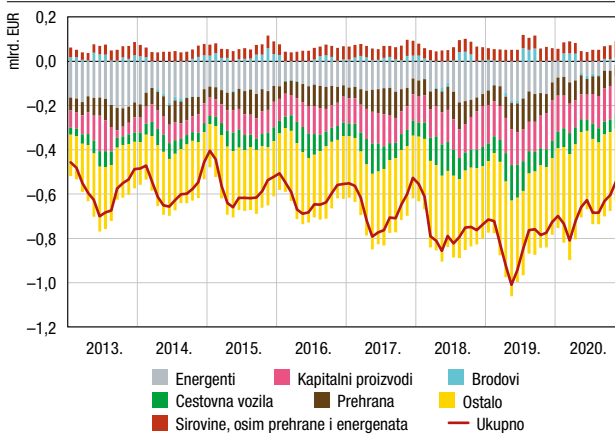
Napomena: Podaci za četvrto tromjesečje 2020. odnose se na listopad i studeni.
Izvor: DZS (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 16. Stope nezaposlenosti
sezonski prilagođeni podaci

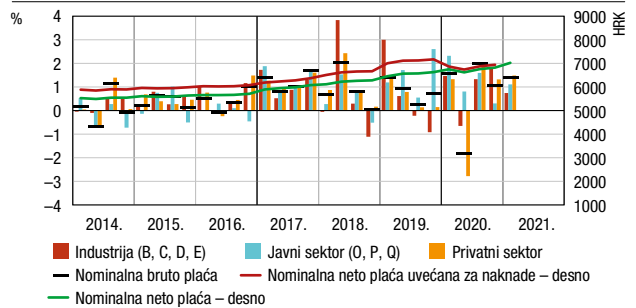
Napomena: Pri izračunu administrativne stope nezaposlenosti od siječnja 2015. rabe se podaci o zaposlenosti prikupljeni iz obrasca JOPPD. Podaci o zaposlenosti revidirani su unatrag od siječnja 2016. do prosinca 2019. Prilagođena stopa nezaposlenosti procjena je HNB-a i računa se kao udio broja administrativno nezaposlenih u aktivnom stanovništvu (nezaposlene osobe i osiguranici HZMO-a). Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 14. Saldo robe razmjene po skupinama proizvoda

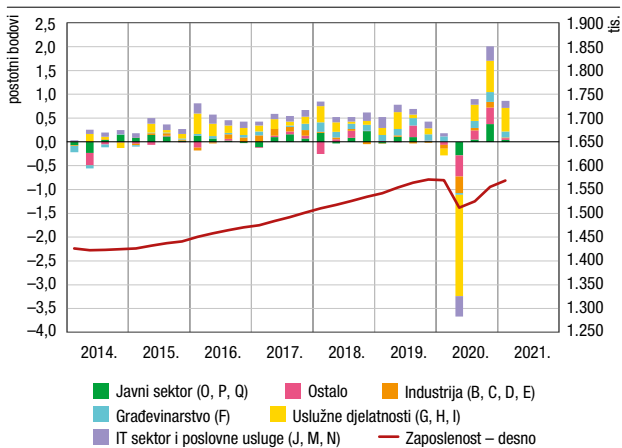

Napomena: Serije su prikazane kao tročlani pomični prosjeci mjesečnih podataka. Podaci zaključno sa studenom 2020.
Izvor: DZS

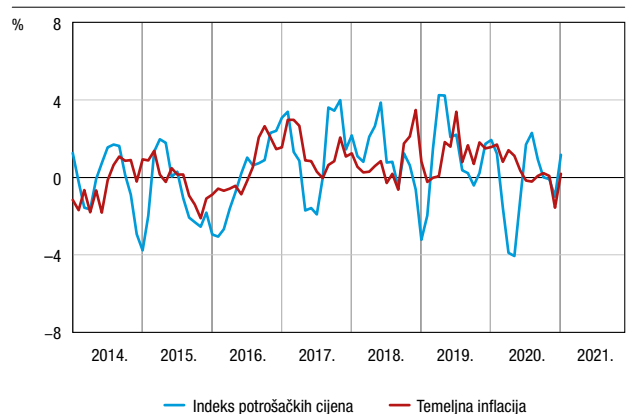
Slika 17. Prosječna nominalna bruto plaća po djelatnostima
NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, tromjesečna stopa promjene

Napomena: Podaci o prosječnoj nominalnoj bruto plaći po djelatnostima odnose se na podatke prikupljene iz obrasca RAD-1, a od siječnja 2016. na podatke prikupljene iz obrasca JOPPD. Podaci o prosječnim plaćama isplaćenima u veljači 2020. izračunati su prema ekvivalentu punoga radnog vremena, a prije se prosječna plaća računala tako da se ukupne isplate podijele s brojem zaposlenih koji su primili te isplate (zaposleni koji su radili manje od 80 sati mjesečno bili su isključeni). Podaci o plaćama u 2019. prema načelu ekvivalenta punoga radnog vremena objavljeni su u analitičke svrhe. Podaci o isplaćenim naknadama prije 2016. godine procjena su HNB-a. Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.

Izvori: DZS; izračun HNB-a (sezonska prilagodba HNB-a)

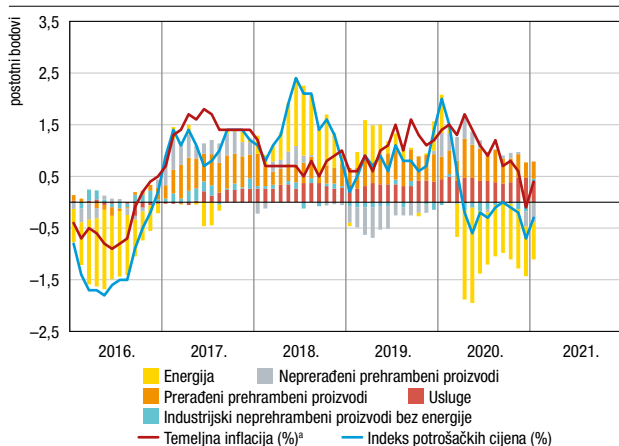
Slika 15. Zaposlenost po djelatnostima NKD-a
sezonski prilagođeni podaci, doprinosi tromjesečnoj stopi promjene

Napomena: Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj.
Izvor: HZMO (sezonska prilagodba HNB-a)

Slika 18. Indeks potrošačkih cijena i temeljna inflacija
mjesečne stope promjene na godišnjoj razini^a

^a Mjesečna stopa promjene izračunata je iz tromjesečnoga pomičnog prosjeka sezonski prilagođenih indeksa potrošačkih cijena.
Izvori: DZS; izračun HNB-a

Slika 19. Godišnje stope inflacije i doprinosi komponenta inflaciji potrošačkih cijena

^a Temeljna inflacija ne uključuje cijene poljoprivrednih proizvoda i energije ni cijene proizvoda koje su administrativno regulirane.

Izvori: DZS; izračun HNB-a

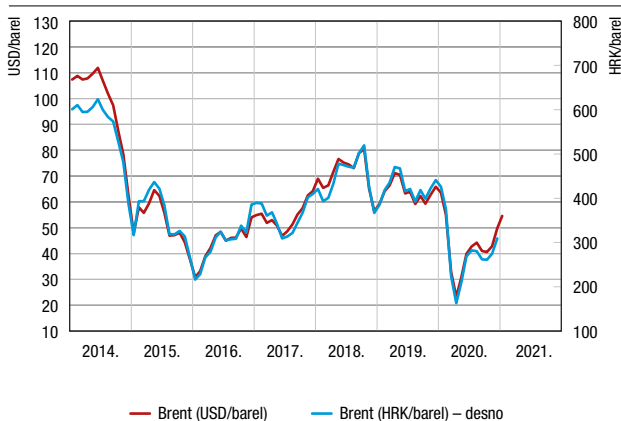
Tablica 1. Cjenovni pokazatelji godišnje i mjesečne stope promjene

	Godišnje stope		Mjesečne stope	
	XII.20.	I.21.	I.20.	I.21.
Indeks potrošačkih cijena i njegove komponente				
Ukupni indeks	-0,7	-0,3	-0,3	0,1
Energija	-5,7	-4,4	0,1	1,6
Neprerađeni prehrambeni proizvodi	-3,5	-4,5	3,1	2,0
Prerađeni prehrambeni proizvodi	1,3	1,4	0,8	1,0
Industrijski neprehrambeni proizvodi bez energije	-0,7	0,2	-3,1	-2,2
Usluge	1,8	1,6	0,3	0,1
Ostali cjenovni pokazatelji				
Temeljna inflacija	-0,1	0,4	-0,9	-0,4
Indeks proizvođačkih cijena industrije na domaćem tržištu	-1,2	-1,2	0,5	0,6
Cijene sirove nafte Brent (USD)	-24,3	-14,1	-3,4	9,5
HWWI agregatni indeks cijena sirovina (bez energenata, USD)	28,3	37,2	1,1	8,1

Napomena: Prerađeni prehrambeni proizvodi uključuju alkohol i duhan.

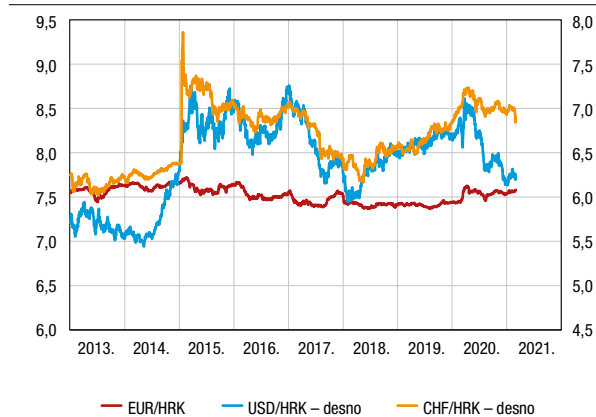
Izvori: DZS; Bloomberg; HWWI

Slika 20. Cijene sirove nafte (Brent)

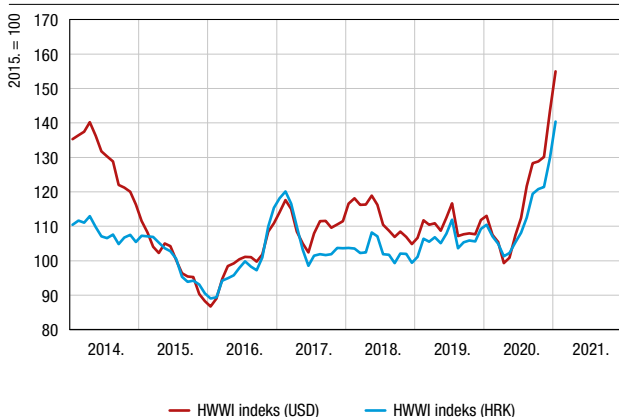
Izvori: Bloomberg; izračun HNB-a

Slika 22. Nominalni dnevni tečaj kune prema euru, američkom dolaru i švicarskom franku srednji tečaj HNB-a

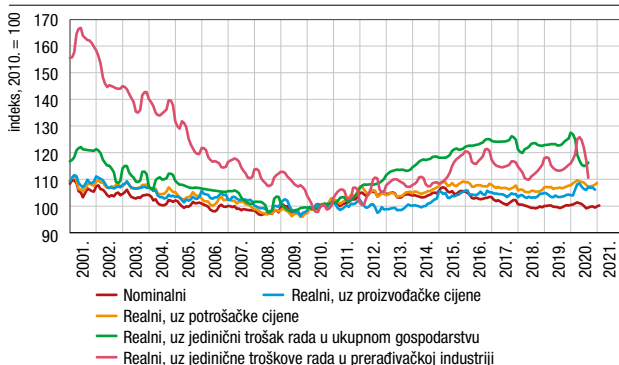
Izvor: HNB

Slika 21. HWWI indeks cijena sirovina (bez energenata)

Izvori: HWWI; izračun HNB-a

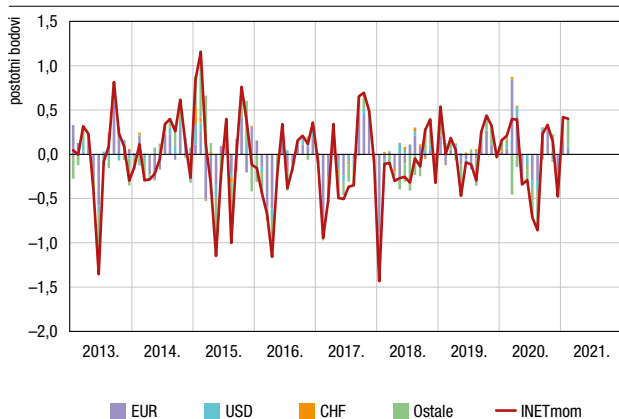
Slika 23. Nominalni i realni efektivni tečajevi kune

Napomena: Realni efektivni tečaj kune uz proizvođačke cijene uključuje hrvatski indeks proizvođačkih cijena industrije na ukupnom tržištu. Jedinični trošak rada izračunat je kao omjer isplaćenih naknada po zaposleniku i produktivnosti rada (izraženo kao BDP po zaposlenom), dok su realni efektivni tečajevi kune uz jedinične troškove rada dobiveni interpolacijom tromjesečnih vrijednosti. Pad indeksa označuje efektivnu aprecijaciju kune.

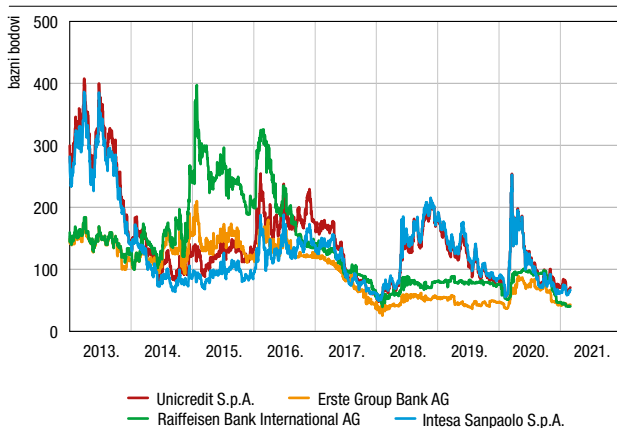
Izvor: HNB

Slika 24. Doprinosi^a pojedinih valuta mjesečnoj stopi promjene prosječnog indeksa nominalnoga efektivnog tečaja kune (INET)

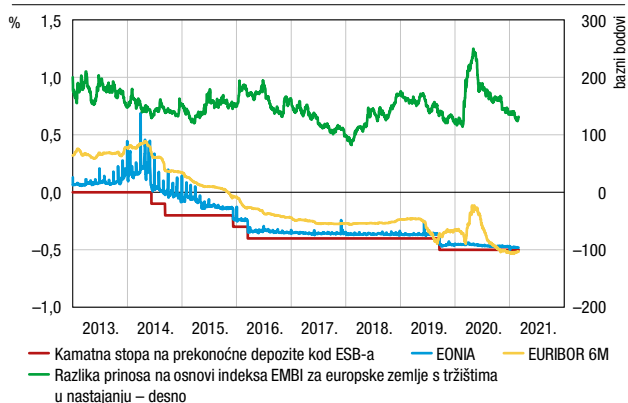
^a Negativne vrijednosti označuju doprinosi aprecijaciji INET-a.
Izvor: HNB

Slika 27. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za odabrane banke majke domaćih banaka

Izvor: S&P Capital IQ

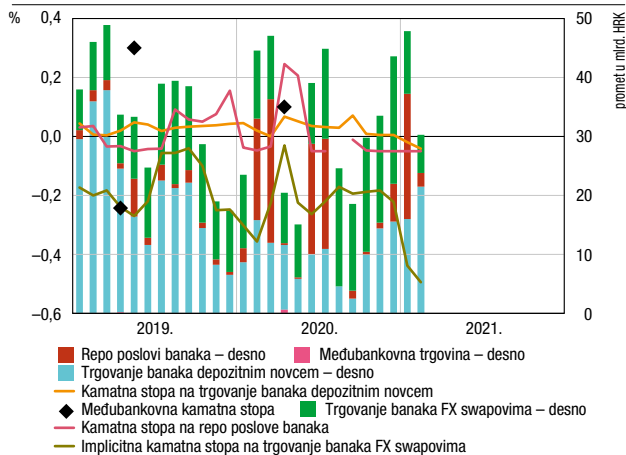
Slika 25. Kamatne stope na euro i prosječna razlika prinosa na obveznice europskih zemalja s tržištima u nastajanju

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

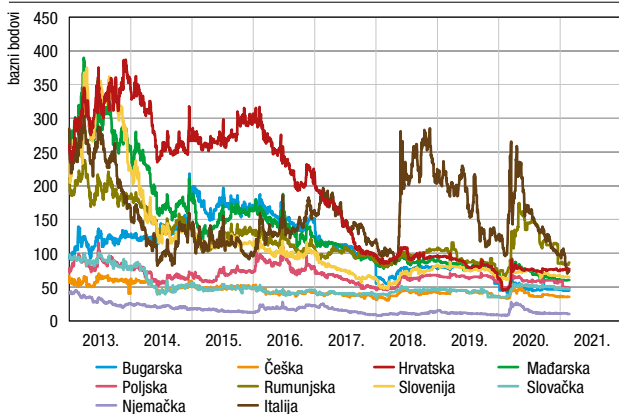
Izvori: ESB; Bloomberg; J. P. Morgan

Slika 28. Prekonocne kamatne stope i prometi

Izvor: HNB

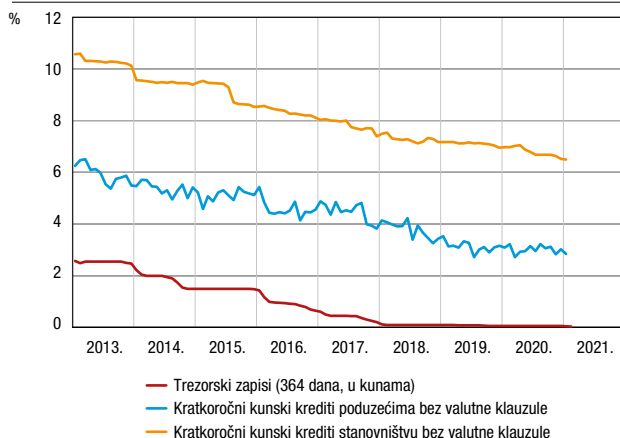
Slika 26. Kretanje premije osiguranja od kreditnog rizika (CDS) za petogodišnje državne obveznice odabranih zemalja

Napomena: Premija osiguranja od kreditnog rizika jest godišnji relativni iznos premije koju kupac CDS-a plaća kako bi se zaštitio od kreditnog rizika povezanog s izdavateljem nekog instrumenta.

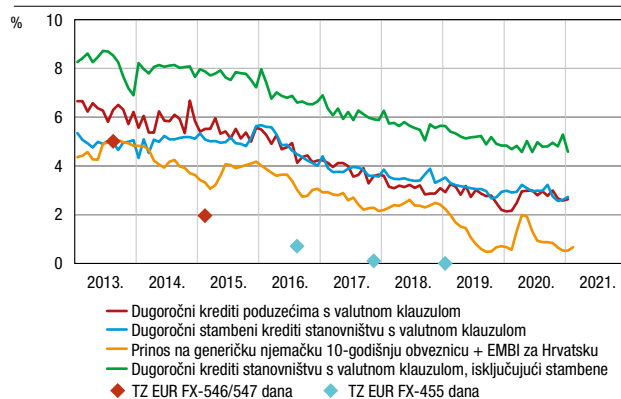
Izvor: S&P Capital IQ

Slika 29. Kratkoročni troškovi financiranja u kunama bez valutne klauzule

Izvori: MF; HNB

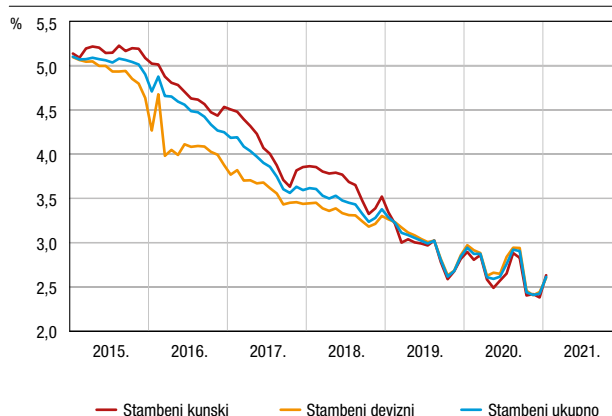
Slika 30. Dugoročni troškovi financiranja u kunama s valutnom klauzulom i devizama

Napomena: EMBI je indeks (engl. *Emerging Market Bond Index*) koji pokazuje razliku prinosa na državne vrijednosne papire koje su izdale zemlje s tržištima u nastajanju, među kojima je i Hrvatska, u odnosu na nerizične vrijednosne papire koje su izdale razvijene zemlje.

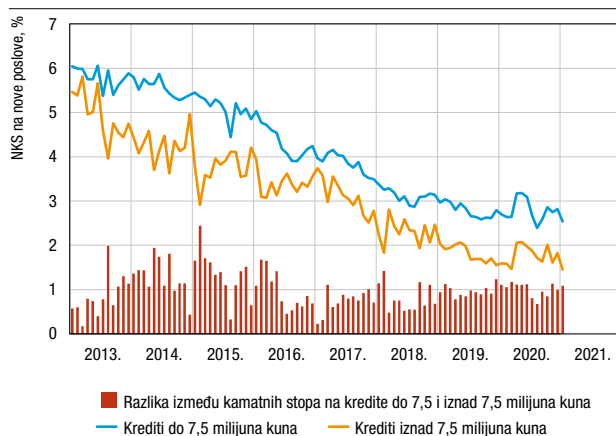
Izvori: MF; Bloomberg; HNB

Slika 33. Kamatne stope na prvi put ugovorene stambene kredite stanovništvu

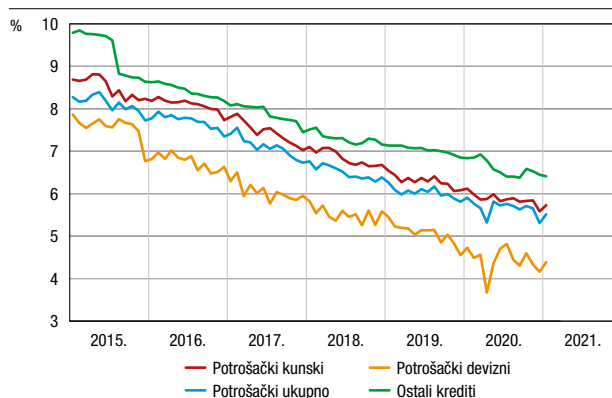
Izvor: HNB

Slika 31. Kamatne stope banaka na kredite nefinancijskim društvima prema iznosu

Izvor: HNB

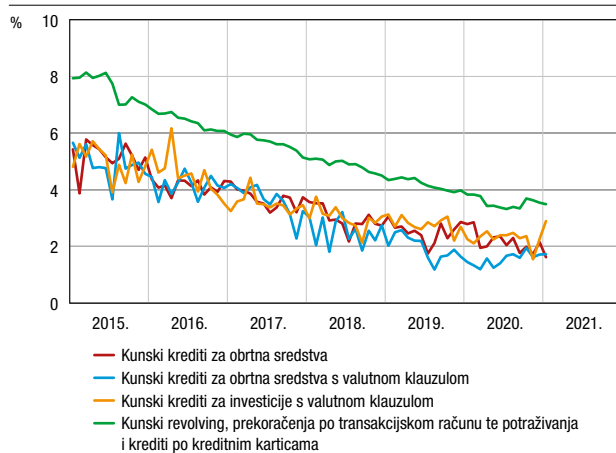
Slika 34. Kamatne stope na prvi put ugovorene potrošačke i ostale kredite stanovništvu

Napomena: Potrošački krediti uključuju ukupne kredite stanovništvu, osim stambenih i ostalih. Ostali krediti stanovništvu uključuju kredite po kreditnim karticama, prekoračenja po transakcijskim računima, revolving kredite te potraživanja s osnovne kartica s odgodom plaćanja (engl. *charge card*) te su gotovo isključivo kunski.

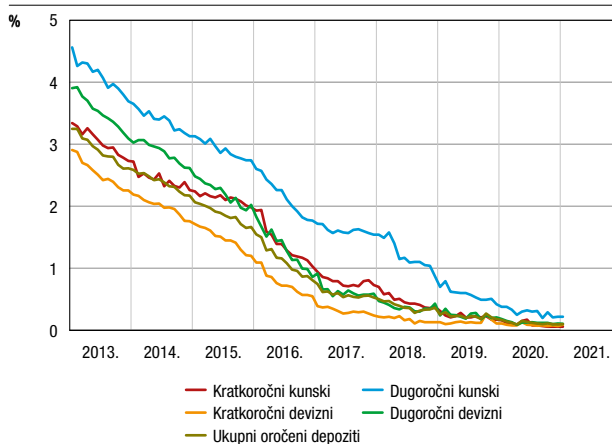
Izvor: HNB

Slika 32. Kamatne stope na prvi put ugovorene kredite poduzećima

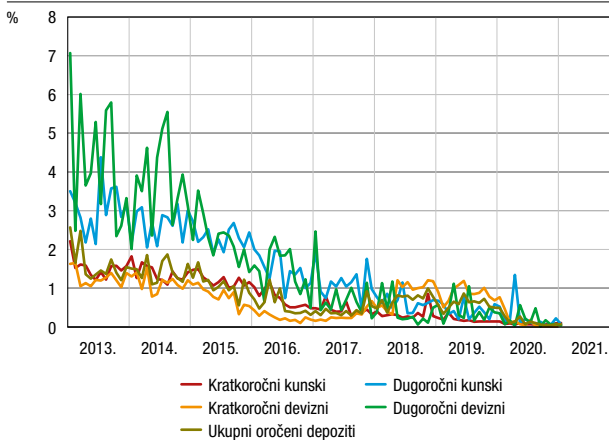
Izvor: HNB

Slika 35. Kamatne stope na oročene depozite stanovništva

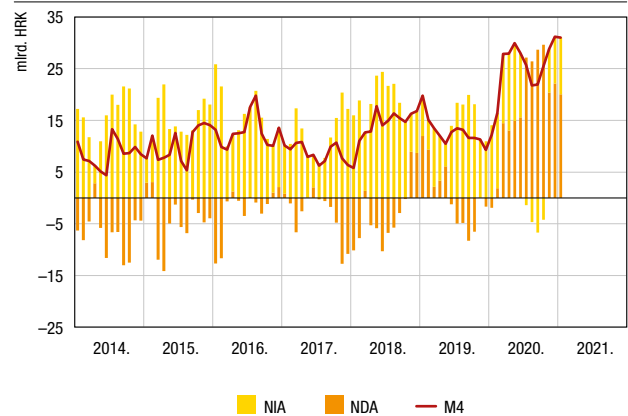
Izvor: HNB

Slika 36. Kamatne stope na oročene depozite poduzeća

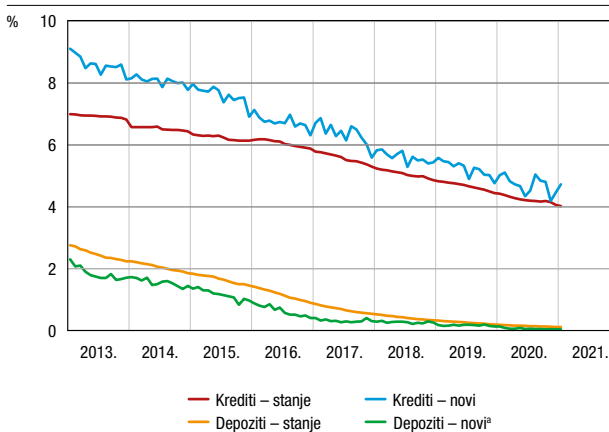
Izvor: HNB

Slika 39. Neto inozemna aktiva, neto domaća aktiva i ukupna likvidna sredstva (M4) apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

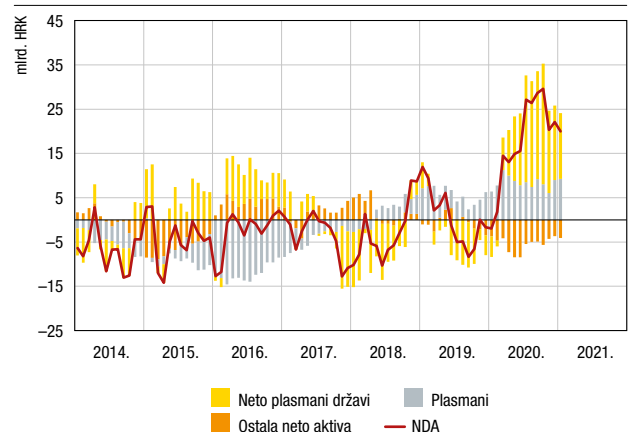
Izvor: HNB

Slika 37. Prosječne kamatne stope na kredite (bez revolving kredita) i depozite

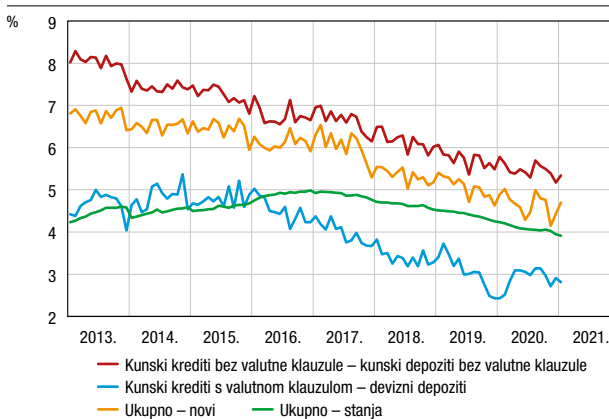
^a Za oročene depozite kamatne stope na nove poslove vagane su njihovim stanjima.
Izvor: HNB

Slika 40. Neto domaća aktiva, struktura apsolutne promjene u posljednjih 12 mjeseci

Izvor: HNB

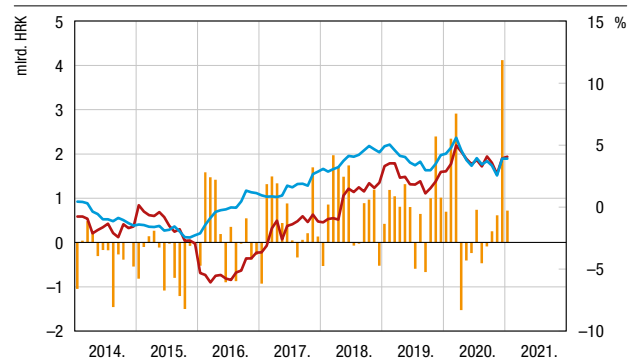
Slika 38. Razlike između kamatnih stopa na kredite (bez revolving kredita) i kamatnih stopa na depozite

Napomena: Razliku između prosječnih kamatnih stopa na kredite i prosječnih kamatnih stopa na depozite treba razlikovati od neto kamatne marže (omjera razlike kamatnih prihoda i kamatnih rashoda te ukupne imovine kreditnih institucija).

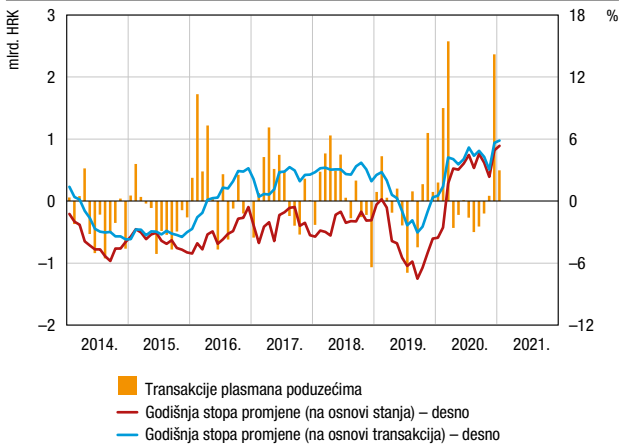
Izvor: HNB

Slika 41. Plasmani

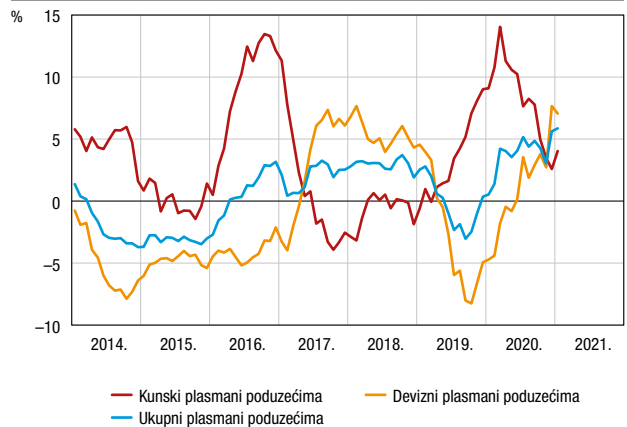
Izvor: HNB

Slika 42. Plasmani poduzećima

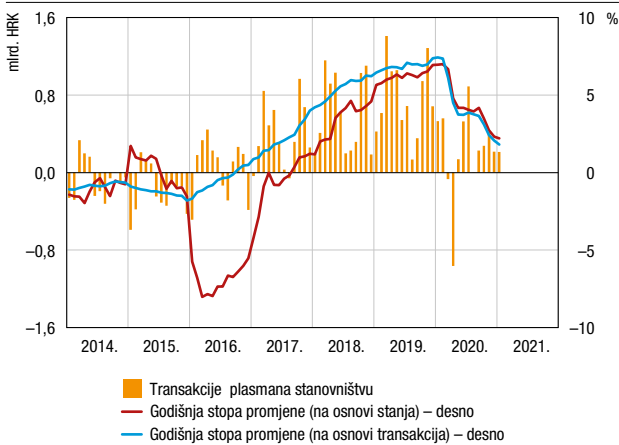
Izvor: HNB

Slika 45. Godišnje stope promjene plasmana poduzećima na osnovi transakcija

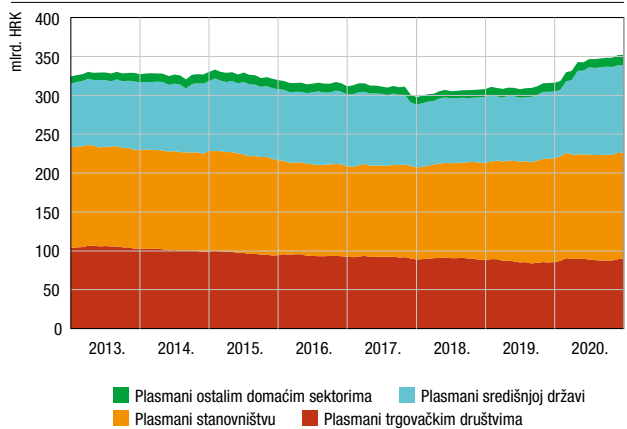
Izvor: HNB

Slika 43. Plasmani stanovništvu

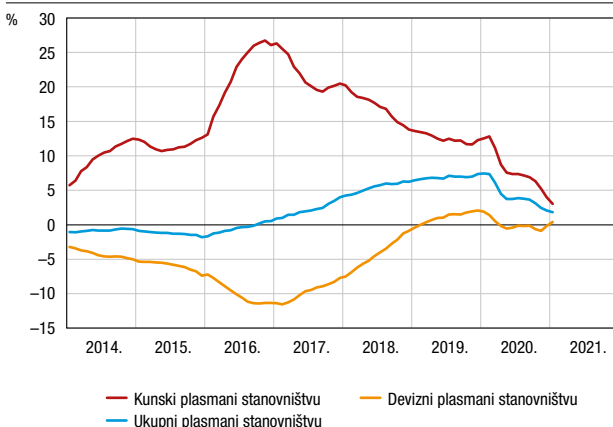
Izvor: HNB

Slika 46. Struktura plasmana monetarnih financijskih institucija

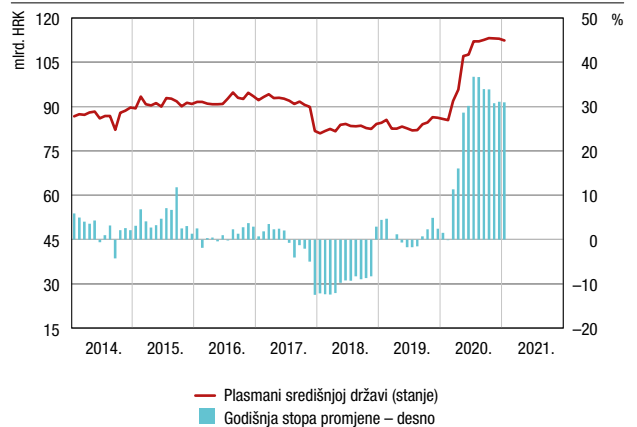
Izvor: HNB

Slika 44. Godišnje stope promjene plasmana stanovništvu na osnovi transakcija

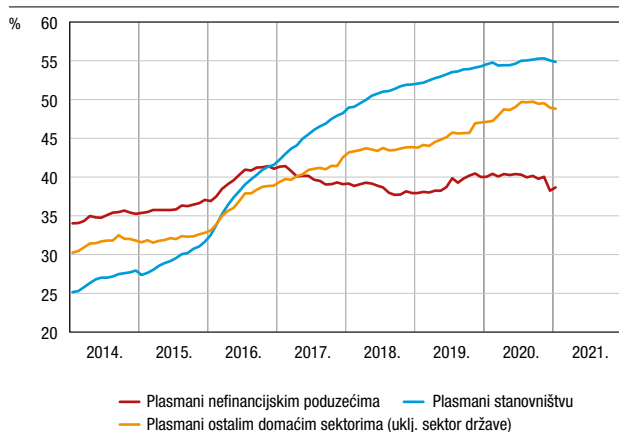
Izvor: HNB

Slika 47. Plasmani monetarnih financijskih institucija središnjoj državi

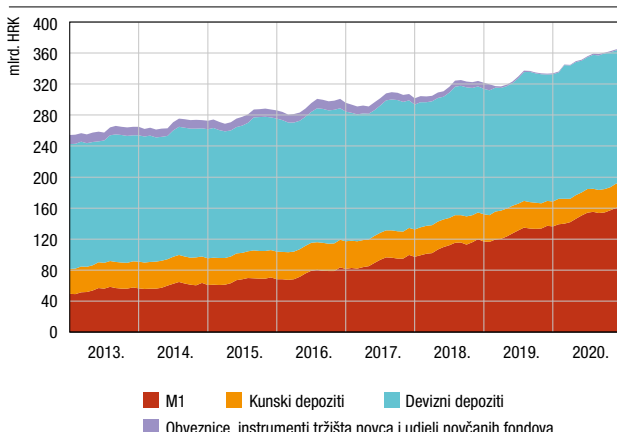
Izvor: HNB

Slika 48. Udio kunskih plasmana u ukupnim plasmanima sektora

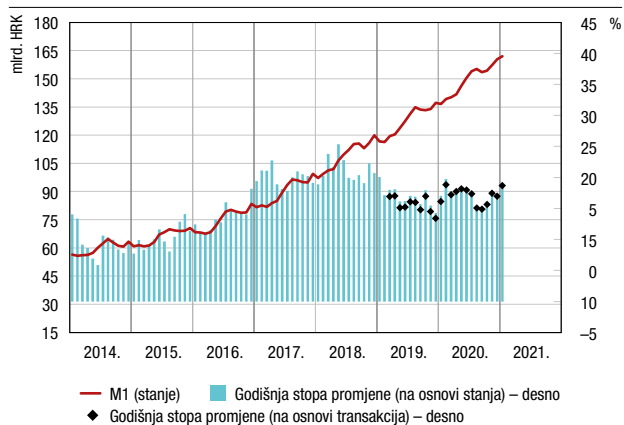
Izvor: HNB

Slika 51. Struktura monetarnog agregata M4

Izvor: HNB

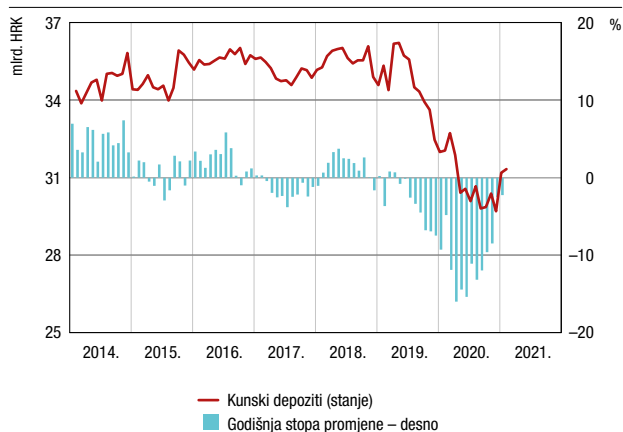
Slika 49. Novčana masa (M1)

Napomena: Stopa rasta na osnovi transakcija od ožujka 2019. isključuje učinak reklasifikacije novčanih fondova.

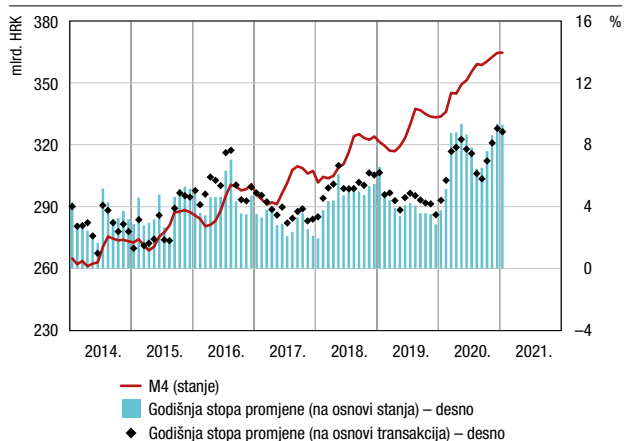
Izvor: HNB

Slika 52. Kunski štedni i oročeni depoziti

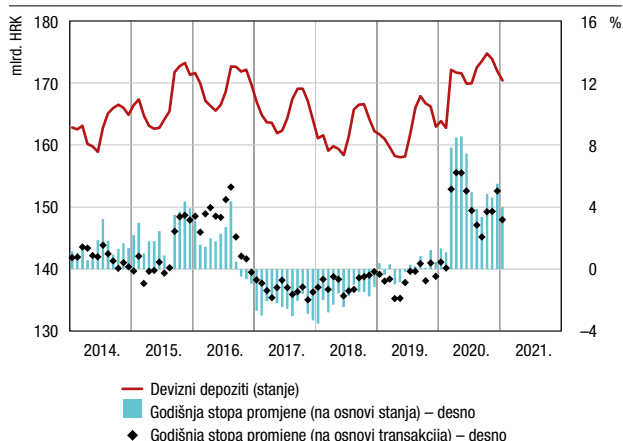
Izvor: HNB

Slika 50. Ukupna likvidna sredstva (M4)

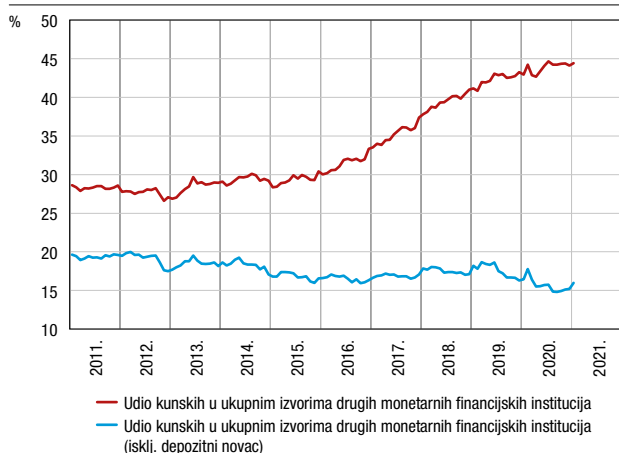
Izvor: HNB

Slika 53. Devizni depoziti

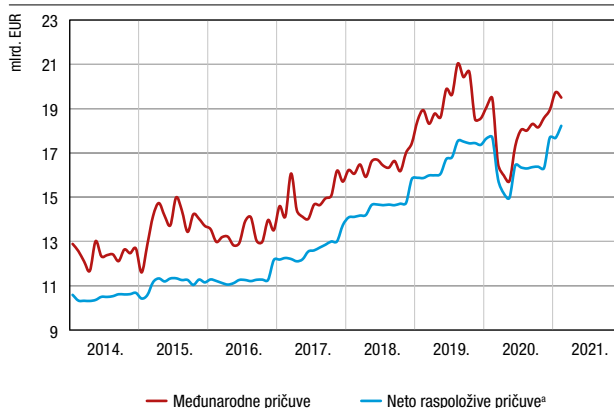
Izvor: HNB

Slika 54. Udio kunskih izvora

Izvor: HNB

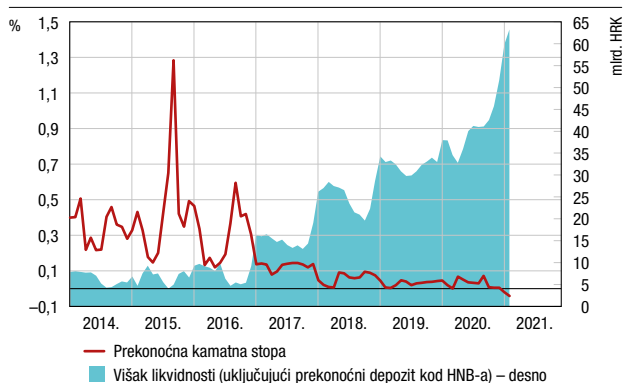
Slika 57. Međunarodne pričuve Hrvatske narodne banke tekući tečaj

^a NRP = međunarodne pričuve – devizna inozemna pasiva – devizni dio obvezne pričuve – devizni depoziti države

Izvor: HNB

Slika 55. Likvidnost banaka i prekoćna kamatna stopa na trgovanje banaka depozitnim novcem

Napomena: Višak likvidnosti je razlika između stanja na računima za namiru poslovnih banaka kod HNB-a i iznosa koji banke moraju održavati na tim računima prema obračunu obvezne pričuve. Prekoćna kamatna stopa do kraja 2015. odnosi se na prekoćnu međubankovnu kamatnu stopu, a od početka 2016. odnosi se na prekoćnu kamatnu stopu na trgovanje banaka depozitnim novcem.

Izvor: HNB

Tablica 2. Platna bilanca

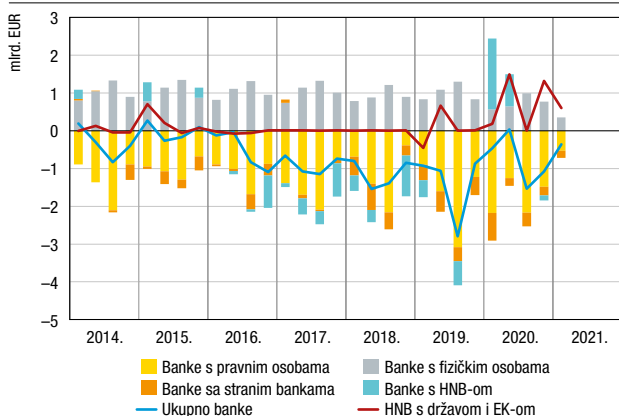
preliminarni podaci, u milijunima eura

	2019.	3. tr. 2020. ^a	Indeksi	
			2019./2018.	3. tr. 2020. ^a /2019.
Tekuće transakcije	1.512,1	-745,6	160,0	-49,3
Kapitalne transakcije	1.114,5	1.152,5	154,0	103,4
Financijske transakcije (bez pričuva)	1.430,0	1.754,8	754,7	122,7
Međunarodne pričuve HNB-a	989,4	-1.822,9	64,0	-184,2
Neto pogreške i propusti	-207,2	-474,9	-316,3	229,3

^a Odnosi se na zbroj posljednjih četiriju tromjesečja.

Izvor: HNB

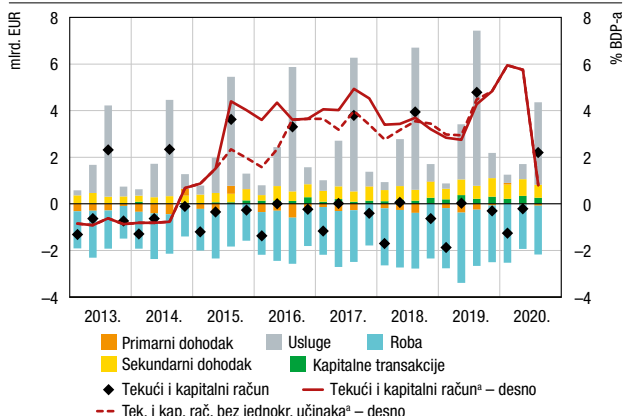
Slika 56. Promptne (SPOT) transakcije na deviznom tržištu (neto promet)

Napomena: Pozitivne vrijednosti označuju neto kupnju, a negativne vrijednosti neto prodaju. Pravne osobe uključuju državu. Podaci za prvo tromjesečje 2021. odnose se na siječanj i veljaču.

Izvor: HNB

Slika 58. Tokovi na tekućem i kapitalnom računu

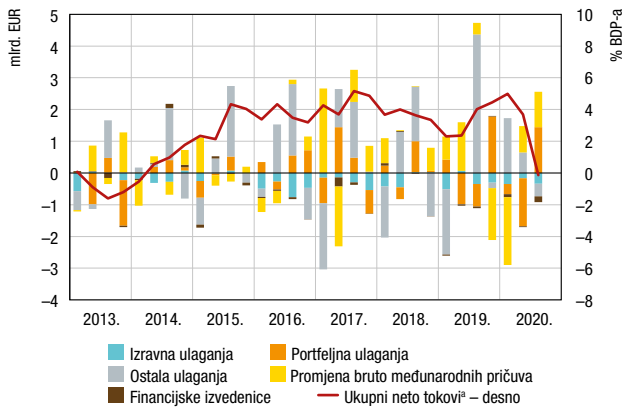

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Jednokratni učinci uključuju konverziju kredita vezanih uz švicarski frank u 2015. te rezervacije banaka za kredite odobrene koncernu Agrokor u 2017. i 2018.

Izvor: HNB

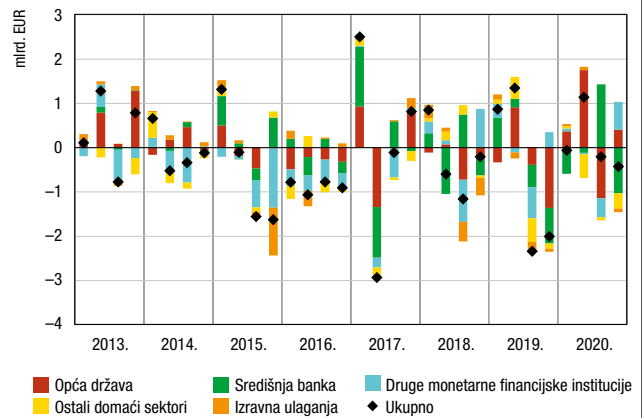
Slika 59. Tokovi na financijskom računu prema vrsti ulaganja

^a Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja
 Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo (uključujući i rast međunarodnih pričuva).

Izvor: HNB

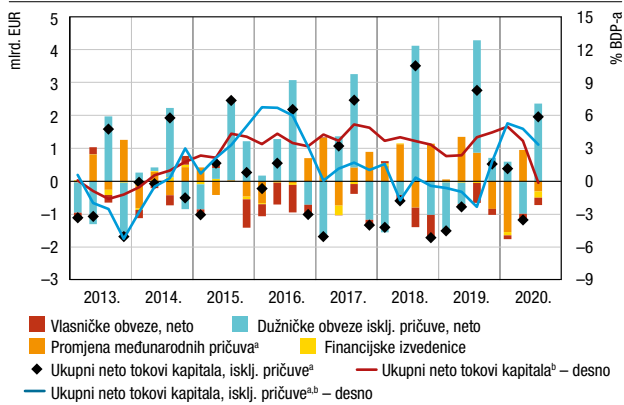
Slika 62. Transakcije bruto inozemnog duga

Napomena: Transakcije su promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe.

Izvor: HNB

Slika 60. Tokovi na financijskom računu prema vlasničko-dužničkom odnosu

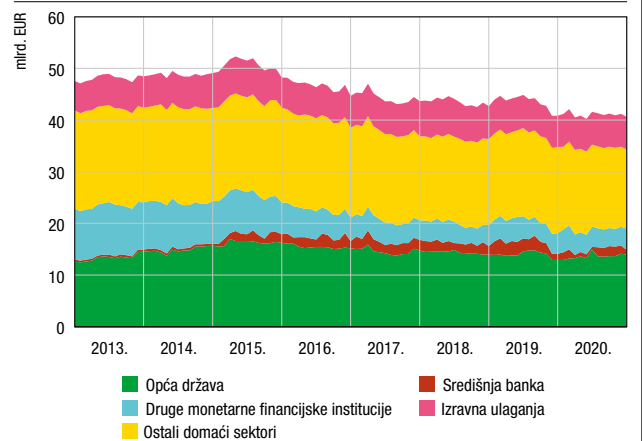
^a Promjena bruto međunarodnih pričuva umanjena je za inozemne obveze HNB-a.

^b Zbroj posljednjih četiriju tromjesečja

Napomena: Pozitivna vrijednost označuje neto odljev kapitala u inozemstvo. Neto tokovi jesu razlika između promjene sredstava i obveza.

Izvor: HNB

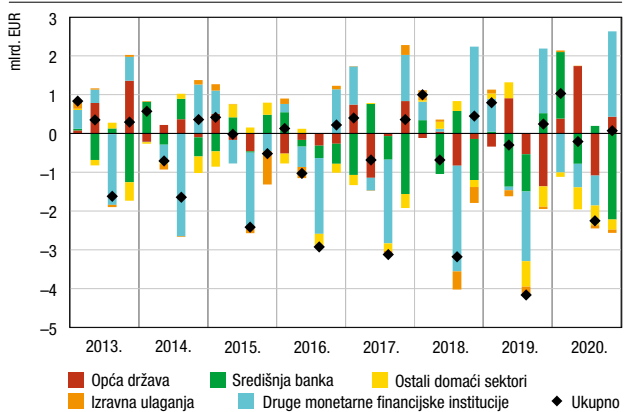
Slika 63. Bruto inozemni dug na kraju razdoblja

Napomena: Podaci zaključno s prosincem 2020.

Izvor: HNB

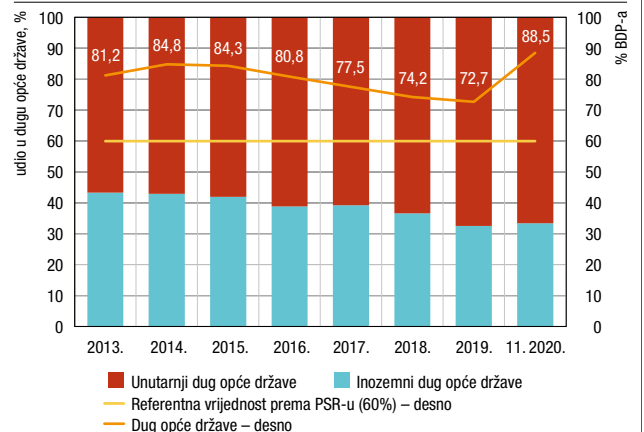
Slika 61. Transakcije neto inozemnog duga

Napomena: Transakcije jesu promjena duga isključujući međuvalutne promjene i ostale prilagodbe. Neto inozemni dug jest bruto inozemni dug umanjeno za dužnička potraživanja prema inozemstvu.

Izvor: HNB

Slika 64. Dug opće države

Napomena: Za izračun relativnog pokazatelja korišten je nominalni BDP za posljednja četiri dostupna tromjesečja.

Izvor: HNB

Tablica 3. Saldo konsolidirane opće države
prema metodologiji ESA 2010, u milijunima kuna

	I. – IX. 2019.	I. – IX. 2020.
Ukupni prihodi	140.659	128.026
Izravni porezi	18.631	18.191
Neizravni porezi	61.583	51.719
Socijalni doprinosi	35.366	33.342
Ostalo	25.080	24.774
Ukupni rashodi	136.584	146.673
Socijalne naknade	46.276	46.926
Subvencije	5.131	12.806
Kamate	6.613	5.655
Naknade zaposlenicima	34.976	36.941
Intermedijarna potrošnja	24.357	22.844
Investicije	10.943	12.428
Ostalo	8.287	9.073
Neto pozajmljivanje (+) / zaduživanje (-)	4.075	-18.647

Izvori: Eurostat; DZS

Tablica 4. Neto zaduživanje konsolidirane središnje države
prema metodologiji GFS 2001, u milijunima kuna

	I. - XII. 2018.	I. - XII. 2019.
1. Prihodi	148.629	160.186
2. Prodaja nefinancijske imovine	605	1.069
3. Rashodi	142.139	152.827
4. Nabava nefinancijske imovine	4.329	5.978
5. Neto zaduživanje (1 + 2 – 3 – 4)	2.767	2.450

Izvori: MF; izračun HNB-a

Tablica 5. Promjena duga opće države
u milijunima kuna

	XI. 2019.	XI. 2020.
Ukupna promjena duga	16.851	26.599
Promjena unutarnjeg duga	15.808	20.979
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	606	4.197
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	14.091	10.544
– Krediti	1.286	8.704
Promjena inozemnog duga	1.044	5.620
– Vrijednosni papiri osim dionica, kratkoročni	-5	113
– Vrijednosni papiri osim dionica, dugoročni	-3.205	8.987
– Krediti	-5.980	5.259
Dodatak:		
Promjena ukupno izdanih jamstava	-657	2.050

Izvor: HNB

Kratice i znakovi

Kratice

b. b.	– bazni bod	potr.	– potrošnja
BDP	– bruto domaći proizvod	PPI	– indeks cijena pri proizvođačima (engl. <i>Produce Price Index</i>)
BDV	– bruto dodana vrijednost	PSR	– Pakt o stabilnosti i rastu
BEA	– Ured SAD-a za ekonomske analize (engl. <i>U. S. Bureau of Economic Analysis</i>)	RH	– Republika Hrvatska
BIS	– Banka za međunarodne namire (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)	SDR	– posebna prava vučenja
BZ	– blagajnički zapisi	SKDD	– Središnje klirinško depozitarno društvo d.d.
CDS	– premija osiguranja od kreditnog rizika (engl. <i>credit default swap</i>)	SMTK	– Standardna međunarodna trgovinska klasifikacija
DAB	– Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	tis.	– tisuća
dep.	– depoziti	T-HT	– T – Hrvatski Telekom d.d.
d. n.	– drugdje nespomenuto	TNZ	– Tržište novca Zagreb
DZS	– Državni zavod za statistiku	tr.	– tromjesečje
EK	– Europska komisija	TZ	– trezorski zapisi
EMU	– Ekonomska i monetarna unija	val.	– valutni
engl.	– engleski		
ESB	– Europska središnja banka		
EU	– Europska unija		
Fed	– američka središnja banka (engl. <i>Federal Reserve System</i>)		
fik.	– fiksni		
FISIM	– posredno mjerene naknade za uslugu financijskog posredovanja		
FZO	– Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost		
HAC	– Hrvatske autoceste		
Hanfa	– Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga		
HBOR	– Hrvatska banka za obnovu i razvitak		
HC	– Hrvatske ceste		
HFP	– Hrvatski fond za privatizaciju		
HNB	– Hrvatska narodna banka		
HPB	– Hrvatska poštanska banka		
HWWI	– Institut za međunarodnu ekonomiju u Hamburgu (njem. <i>Hamburgisches Weltwirtschaftsinstitut</i>)		
HZMO	– Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje		
HZZ	– Hrvatski zavod za zapošljavanje		
HZZO	– Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje		
IEA	– Međunarodna agencija za energiju (engl. <i>International Energy Agency</i>)		
ILO	– Međunarodna organizacija rada (engl. <i>International Labour Organization</i>)		
Ina	– Industrija nafte d.d.		
ind.	– industrijski		
IPC	– indeks potrošačkih cijena		
JTR	– jedinični troškovi rada		
MF	– Ministarstvo financija		
mil.	– milijun		
mlrd.	– milijarda		
MMF	– Međunarodni monetarni fond		
NDA	– neto domaća aktiva		
NIA	– neto inozemna aktiva		
NKD	– Nacionalna klasifikacija djelatnosti		
OECD	– Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (engl. <i>Organization for Economic Cooperation and Development</i>)		
OP	– obvezna pričuva		
PDV	– porez na dodanu vrijednost		

Troslovne oznake za valute

ATS	– austrijski šiling
CHF	– švicarski franak
CNY	– juan renminbi
DEM	– njemačka marka
EUR	– euro
FRF	– francuski franak
GBP	– funta sterlinga
HRK	– kuna
ITL	– talijanska lira
JPY	– jen
USD	– američki dolar
XDR	– posebna prava vučenja

Dvoslovne oznake za zemlje

AT	– Austrija
BE	– Belgija
BG	– Bugarska
CY	– Cipar
CZ	– Češka
DE	– Njemačka
DK	– Danska
EE	– Estonija
ES	– Španjolska
FI	– Finska
FR	– Francuska
GB	– Velika Britanija
GR	– Grčka
HR	– Hrvatska
HU	– Mađarska
IE	– Irska
IT	– Italija
LT	– Litva
LV	– Letonija
MT	– Malta
NL	– Nizozemska
PL	– Poljska
PT	– Portugal
RO	– Rumunjska
SI	– Slovenija
SK	– Slovačka

Znakovi

–	– nema pojave	∅	– prosjek
....	– ne raspolaže se podatkom	a, b, c,...	– oznaka za napomenu ispod tablice i slike
0	– podatak je manji od 0,5 upotrijebljene jedinice mjere	*	– ispravljen podatak
		()	– nepotpun, nedovoljno provjeren podatak